

Izvirni znanstveni članek / Original article

POZNAVANJE VSEBINE KOMPLETA ZA PRVO POMOČ MED VOZNIKI MOTORNIH VOZIL

KNOWLEDGE OF THE FIRST AID KIT CONTENTS AMONG MOTOR VEHICLES DRIVERS

Irena Šterbenc, Damjan Slabe

Ključne besede: komplet za prvo pomoč, prva pomoč, vozniki motornih vozil, prometna nesreča

Key words: first aid kit, first aid, motor vehicles drivers, traffic accident

IZVLEČEK

Izhodišča: Po številu mrtvih v prometnih nesrečah sodi Slovenija med manj varne države Evropske unije. Ko se zgodi prometna nesreča, v kateri so udeleženci poškodovani, je zelo pomembna prva pomoč, saj se z njo lahko prepreči poslabšanje stanja, prizadetost ali celo smrt poškodovanega. Za nudenje prve pomoči mora biti v vozilu na voljo komplet za prvo pomoč, ki je del obvezne opreme motornih vozil. Namen raziskave je bil ugotoviti, ali so motorna vozila opremljena s predpisanim (starim ali novim) kompletom za prvo pomoč, ali vozniki motornih vozil poznajo vsebino tega kompleta in ali z njo ustrezno ravnajo.

Metode: Uporabljena je bila deskriptivna metoda dela. Zbiranje podatkov je potekalo v marcu in aprilu 2008 s pomočjo anketnega vprašalnika. Anketiranih je bilo 128 naključno izbranih voznikov motornih vozil, od tega 63 žensk in 65 moških z območja Dolenjske in Bele Krajine.

Rezultati: Komplet za prvo pomoč imajo v svojem vozilu vsi anketiranci z izjemo enega. 29,7 % anketiranih ima stari in 68,8 % novi komplet. Večina anketiranih ni vedela, kateri izmed naštetih pripomočkov (ne) sodijo k vsebini starega oziroma novega kompleta. Prav tako je bilo njihovo poznavanje posameznih pripomočkov iz kompleta za prvo pomoč, po katerih je spraševal vprašalnik, slabo. Med pripomočki, ki so sestavni del kompleta prve pomoči za avtomobiliste, anketirani najboljše poznajo prvi povoj. Večina jih porabljeni material iz kompleta kar najhitreje nadomesti z novim, toda le tretjina anketiranih vsaj enkrat letno preveri rok uporabe materiala v kompletu za prvo pomoč.

ABSTRACT

Introduction: By the number of the deceased in traffic accidents, Slovenia belongs to the less safe countries of the European Union. In case of a traffic accident with injured people, first aid can prevent worsening of the condition, handicap or death of the affected persons. In order to provide immediate first aid, a first aid kit is a necessary and compulsory safety item in all motor vehicles. The purpose of the research was to determine whether motor vehicles are equipped with the necessary (old or new) first aid kit and whether motor vehicle drivers are familiar with the contents of the first aid kit and maintain it properly.

Methods: A descriptive method of research was applied. The data were gathered through March and April 2008 with the use of a questionnaire. Included in the study were 128 randomly chosen motor vehicle drivers (63 female and 65 male) from Dolenjska and Bela Krajina regions.

Results: All participants but one had the first aid kit in their vehicle. 29.7 % of the respondents had the old first aid kit and 68.8 % the new one. The majority of the participants did not know which of the listed items belong to the old kit and which ones to the new one. Their knowledge of the first aid kit individual items was also insufficient. The first aid bandage was best known article among the drivers. The used up material from the kit is rather quickly replaced with the new one by the majority of respondents, whereas only one third check the material expiration date of the first aid kit at least once a year.

Discussion and conclusion: A low level of knowledge of the first aid kit contents has been confirmed. It is

Irena Šterbenc, dipl. san. inž., e-pošta: irena.sterbenc@gmail.com

mag. Damjan Slabe, v. m. t., prof. zdr. vzg., viš. pred., Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo, Poljanska cesta 26 a, 1000 Ljubljana, e-pošta: damjan.slabe@vsz.uni-lj.si

Diskusija in zaključki: Ugotovljena je nizka raven poznavanja vsebine kompleta za prvo pomoč, zato je potrebno posvetiti večjo pozornost osveščanju voznikov motornih vozil o vsebini kompleta, namenu posameznih pripomočkov in pravilni uporabi le-teh. Pri tem imajo ključno vlogo medicinske sestre, ki delujejo na področju usposabljanja bodočih voznikov motornih vozil za dajanje prve pomoči, saj zavzemajo izrazito največji delež med učitelji prve pomoči z licenco Strokovnega centra za prvo pomoč pri Rdečem križu Slovenije. Tako osveščanje jim nalaga tudi stanovski kodeks.

Uvod

»Izjemen razvoj osebnih avtomobilov in drugih prevoznih sredstev, ki so eden od razpoznavnih znakov sodobne civilizacije, je poleg številnih prednosti prinesel tudi vrsto težav. Prometne nesreče in njihove posledice so ena najtemnejših plati hitrega razvoja.« (Ahčan et al., 2007). Zaradi cestnoprometnih nesreč po svetu vsako leto umre več kot 1,2 milijona ljudi (World, 2004). Leta 2007 je bilo v Sloveniji v prometnih nesrečah 293 smrtnih žrtev, 1263 hudo in 14.774 lažje poškodovanih (Ministrstvo, 2008). Po številu mrtvih na milijon prebivalcev se tako uvrščamo med manj varne države Evropske Unije (European, 2007). Najbolj ogroženi so mladi vozniki, stari od 18 do 24 let (Svet, 2006).

Da bi preprečili poslabšanje zdravstvenega stanja, prizadetost ali celo smrt poškodovanega v prometni nesreči, je potrebna neposredna zdravstvena oskrba – prva pomoč (PP) na kraju dogodka in čim prej po dogodku. PP je tako z etičnega kot tudi s pravnega stališča dolžan nuditi vsakdo. Zakon o varnosti cestnega prometa (Zakon, 2006) določa, da mora vsakdo pomagati pri prometni nesreči, če je treba rešiti človeška življenja, preprečiti ogrožanje drugih udeležencev cestnega prometa, preprečiti ali omiliti ekološko škodo. Ob prometni nesreči je potrebno ustaviti vozilo, zavarovati kraj prometne nesreče, pomagati poškodovanim, poklicati na telefonsko številko za klic v sili 112 ali policijo na 113 ter sodelovati pri ugotavljanju dejstev (Ahčan et al., 2007).

Za kakovostno in uspešno nudenje PP na kraju prometne nesreče je na voljo komplet za PP, ki je del obvezne opreme motornih vozil. Vsebinsko novega kompleta in način ravnanja s kompletom predpisuje Pravilnik o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil (Pravilnik, 2004). V uporabi je še vedno tudi stari komplet. Pojavi se vprašanje, kako dobro vozniki poznajo vsebino kompleta za PP ter uporabo posameznih pripomočkov in ali s kompletom ravnajo v skladu s predpisi.

Namen raziskave je bil s pomočjo anketnega vprašalnika ugotoviti:

therefore necessary to focus more attention to motor vehicles drivers' awareness about the first aid kit supplies, the purpose of particular items and their correct usage. It should be pointed out that nurses play an important role in providing and delivering proper information on the issue. They outnumber all other professionals holding licence by the Slovenian Red Cross Centre for First Aid Education training motor vehicle drivers on first aid delivery. This responsibility is mandated to nurses also by the ethical code of their profession.

- Ali so motorna vozila opremljena s predpisanim kompletom za PP?
- Ali so vozniki motornih vozil seznanjeni z zahtevami veljavne zakonodaje glede kompleta za PP?
- Ali vozniki motornih vozil poznajo vsebino kompleta za PP in uporabo posameznih pripomočkov iz kompleta?
- Ali vozniki motornih vozil redno preverjajo, če je vsebina kompleta popolna, higiensko vzdrževana, nepoškodovana in z veljavnim rokom uporabe?

Metode

Uporabljen je bila deskriptivna metoda dela. Izdelali smo anketni vprašalnik, ki smo ga razdelili med naključno izbrane voznike motornih vozil. Anketa je bila anonimna. Anketni vprašalnik smo marca 2008 najprej testirali pri desetih voznikih motornih vozil. Pripomb niso imeli, tako da razen oblikovnih popravkov vprašalnika nismo vsebinsko spreminjali ali dopolnjevali.

Anketiranje je potekalo med 28. 3. in 20. 4. 2008 na območju Dolenjske in Bele Krajine. Vprašalnik je bil razdeljen naključno izbranim voznikom motornih vozil na javnih parkiriščih v Črnomlju, Metliki in Novem mestu. Izpolnjevanje enega vprašalnika je trajalo približno 15 minut. Od 140 razdeljenih anketnih vprašalnikov jih je bilo vrnjenih oziroma izpolnjenih 129, od tega je bil eden neveljaven, saj anketirani ni ustrezal pogojem sodelovanja v anketi. V anketi je sodelovalo 128 naključno izbranih voznikov motornih vozil, od tega 65 moških in 63 žensk. Anketiranci prihajajo iz različnih krajev Dolenjske in Bele Krajine.

Podatke smo pregledali, uredili in jih statistično obdelali s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel. Dobljene rezultate smo prikazali grafično in v obliki tabel.

Rezultati

V raziskavi je sodelovalo 128 voznikov motornih vozil, od tega 65 moških in 63 žensk. Njihova povprečna starost je bila 36 let. Najmlajši anketiranec je

Razpr. 1. Opremljenost vozil s kompletom za prvo pomoč glede na čas registracije vozila.

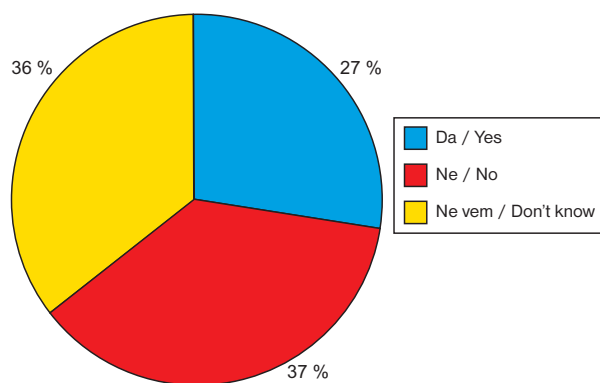
Table 1. First aid kit equipent according to registration date.

Registracija vozila Registration date	Vrsta kompleta za PP / Type of First Aid Kit									
	Stari Old		Novi New		Brez Without		Ne vem I don't know.		Skupaj Total	
	Število Number	% %	Število Number	% %	Število Number	% %	Število Number	% %	Število Number	% %
Pred 1. 1. 2005 Before 1. 1. 2005	31	24,2	65	50,8	1	0,8	0	0	97	75,8
Po 1. 1. 2005 After 1. 1. 2005	5	3,9	16	12,5	0	0	1	0,8	22	17,2
Ne vem I don't know	2	1,6	7	5,5	0	0	0	0	9	7,0
Skupaj Total	38	29,7	88	68,8	1	0,8	1	0,8	128	100

bil star 18, najstarejši 75 let. Nižje izobraženih, sem so uvrščeni tisti, ki niso dokončali osnovne šole, tisti z dokončano osnovno šolo in tisti, ki imajo opravljeno triletno poklicno šolo, je 42,2 % vseh anketiranih. Višje izobraženih, sem so uvrščeni tisti, ki imajo končano srednjo šolo, višjo šolo, visoko šolo/fakulteto ali magisterij/doktorat, je 57,8 % anketiranih. 66 % vseh anketiranih se je udeležilo tečaja PP za bodoče voznike motornih vozil.

Vsi anketiranci z izjemo enega imajo svoje vozilo opremljeno s kompletom za PP. Prevladujejo vozniki, ki imajo novi komplet za PP (68,8 %). En anketiranec ne ve, s katerim kompletom za PP je opremljeno njegovo vozilo.

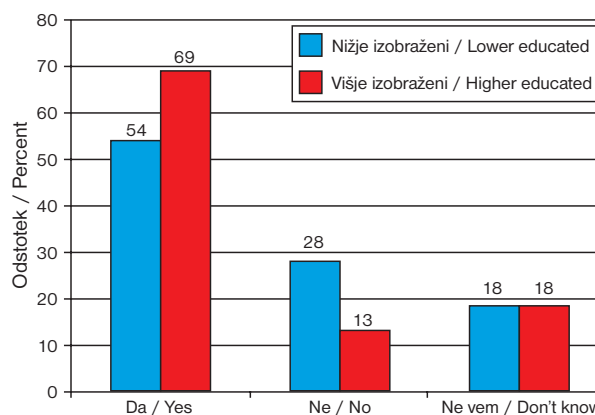
Ker sta poznavanje in pravilna uporaba posameznih pripomočkov iz kompleta za PP pogojena z znanjem PP, smo v raziskavi anketirance spraševali po njihovem mnenju o lastni usposobljenosti za nudenje PP (Sl. 1).

Sl. 1. Delež odgovorov anketiranih na trditev: »Menim, da sem dovolj usposobljen/a za nudenje prve pomoči.«

Figure 1. Percentage of participants' answers to the statement: »I believe that I am sufficiently trained for giving first aid.«

Mnenja, da so dovolj usposobljeni za nudenje PP, je 27 % anketiranih. 37 % anketiranih se s to trditvijo ni strinjalo, 36 % jih je ostalo neopredeljenih (Sl. 2).

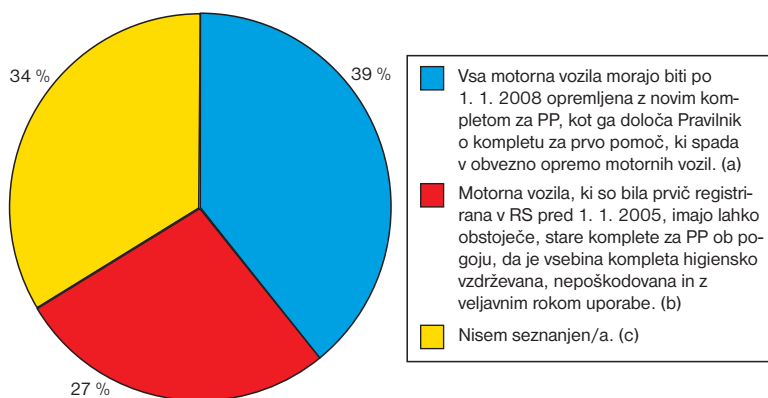

Sl. 2. Delež odgovorov anketirancev na trditev: »Želim si obnoviti znanje iz prve pomoči.«

Figure 2. Percentage of participants' answers to the statement: »I want to renew my first aid knowledge.«

62 % anketiranih si želi obnoviti znanje iz PP, od tega 54 % vseh nižje izobraženih in 69 % vseh višje izobraženih (Sl. 3).

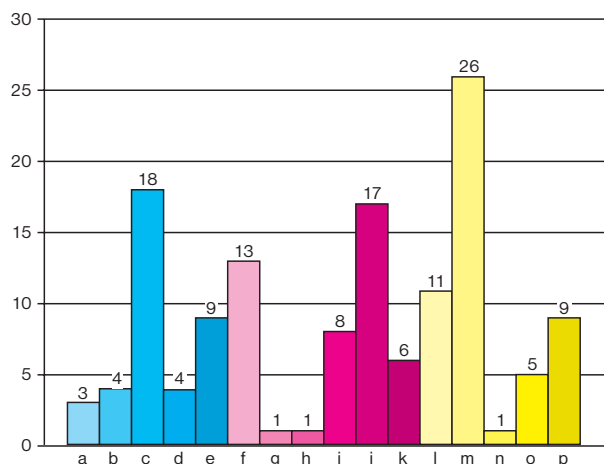
Na vprašanje je ustrezno odgovorilo 27 % anketiranih, obkrožili so odgovor: »Motorna vozila, ki so bila prvič registrirana v Republiki Sloveniji pred 1. januarjem 2005, imajo lahko obstoječe, stare komplete za PP ob pogoju, da je vsebina kompleta higiensko vzdrževana, nepoškodovana in z veljavnim rokom uporabe.« 39 % anketiranih je napačno odgovorilo, da morajo biti po 1. januarju 2008 vsa motorna vozila opremljena z novim kompletom za PP kot ga določa Pravilnik o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil. 34 % anketiranih »ni seznanjenih« z določbami Spremembe Pravilnika o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil (Sl. 4).

Sl. 3. Delež odgovorov anketiranih na vprašanje: »Kaj določa Sprememba Pravilnika o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil?«

Figure 3. Percentage of participants' answers to the question: »What is established by the Change of standing rules of first aid kit which is a part of an obligatory equipment in motor vehicles?«

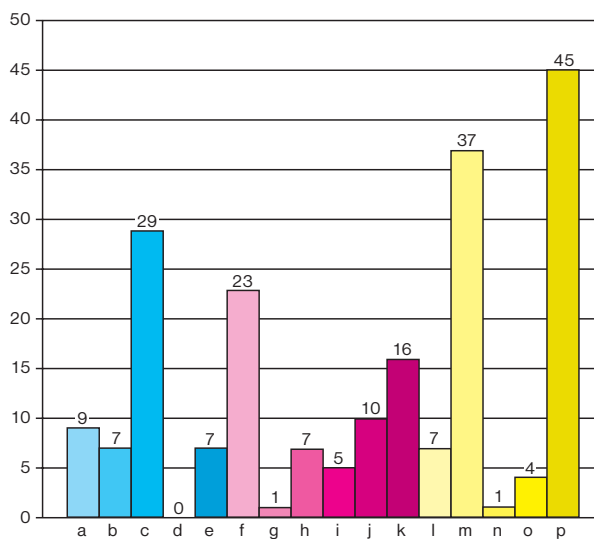
- (a) Vsa motorna vozila morajo biti po 1. 1. 2008 opremljena z novim kompletom za PP, kot ga določa Pravilnik o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil.
- (b) Motorna vozila, ki so bila prvič registrirana v RS pred 1. 1. 2005, imajo lahko obstoječe, stare komplete za PP ob pogoju, da je vsebina kompleta higiensko vzdrževana, nepoškodovana in z veljavnim rokom uporabe.
- (c) Nisem seznanjen/a.
- (a) After January 1st 2008 all motor vehicles have to be equipped with a new first aid kit as required by the Standing Rules for First Aid Kit which is a part of an obligatory equipment in motor vehicles.
- (b) Motor vehicles first registered before January 1st 2008 are allowed to contain the existing old kit provided that the contents is suitably hygienic maintained, not damaged and not beyond expiration date.
- (c) I am not acquainted.

- (a) Varnostne spone (a) Safety pins
 (b) Navodilo za nudenje PP (b) First-aid instruction
 (c) Hladilno mazilo (c) Cold cream
 (d) Trikotna ruta (d) Triangular bandage
 (e) Dvostransko metalizirana folija (e) Rescue Sheet (gold/silver)
 (f) Opornica v roli (f) Universal aluminium splint
 (g) Prvi povoj (g) First aid bandage
 (h) Vata (h) Cotton-wool
 (i) Aluplast za opekline (i) Aluplast Swab
 (j) Zaščitna folija za umetno dihanje (j) Face shield for protected mouth-to-mouth resuscitation
 (k) Britvica z držajem (k) Razor blade with a handle
 (l) Zaščitne rokavice (l) Protective gloves
 (m) Aspirin (m) Aspirin
 (n) Oblíž (n) Plaster
 (o) Škarje z zaobljeno konico (o) Scissors with blunt points
 (p) Ne vem (p) I don't know.

Sl. 4. Odgovori anketiranih na vprašanje: »Katerega od naštetih pripomočkov ni na seznamu vsebine starega kompleta za prvo pomoč?«

Figure 4. Participants' answers to the question: »Which of the listed items are not included in the old first aid kit?«

- (a) Varnostne spone (a) Safety pins
 (b) Navodilo za nudenje PP (b) First-aid instruction
 (c) Hladilno mazilo (c) Cold cream
 (d) Trikotna ruta (d) Triangular bandage
 (e) Dvostransko metalizirana folija (e) Rescue Sheet (gold/silver)
 (f) Opornica v roli (f) Universal aluminium splint
 (g) Prvi povoj (g) First aid bandage
 (h) Vata (h) Cotton-wool
 (i) Aluplast za opekline (i) Aluplast Swab
 (j) Zaščitna folija za umetno dihanje (j) Face shield for protected mouth-to-mouth resuscitation
 (k) Britvica z držajem (k) Razor blade with a handle
 (l) Zaščitne rokavice (l) Protective gloves
 (m) Aspirin (m) Aspirin
 (n) Oblíž (n) Plaster
 (o) Škarje z zaobljeno konico (o) Scissors with blunt points
 (p) Ne vem (p) I don't know.

Sl. 5. Odgovori anketiranih na vprašanje: »Katerega od naštetih pripomočkov ni na seznamu vsebine novega kompleta za prvo pomoč?«

Figure 5. Participants' answers to the question: »Which of the listed items are not included in the new first aid kit?«

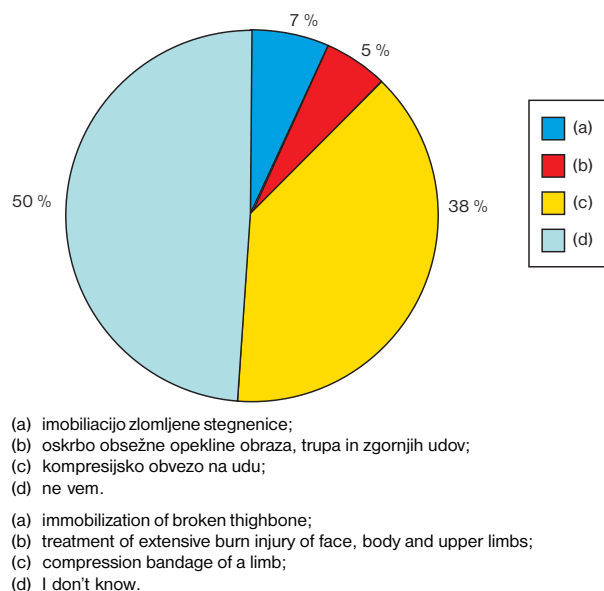
Na vprašanje so odgovorili samo tisti, ki imajo v svojem vozilu stari komplet za PP, torej 38 (29,7 %) anketirancev. Obkrožili so lahko več možnih odgovorov.

Na seznamu vsebine starega kompleta za PP ni naslednjih pripomočkov: navodila za nudenje prve pomoči, hladilnega mazila, dvostransko metalizirane folije, opornice v roli, vate, aluplasta za opekline, zaščitne folije za umetno dihanje, zaščitnih rokavic, aspirina in škarij z zaobljeno konico.

Popolnoma pravilno ni odgovoril nihče od anketiranih. Delno pravilno je odgovoril en anketiranec, ki je med desetimi pravilnimi odgovori obkrožil sedem pravih odgovorov, sledijo trije anketiranci s po šestimi pravih odgovori. Najpogosteje obkroženi pripomočki so: aspirin, hladilno mazilo in zaščitna folija za umetno dihanje (Sl. 5).

Na vprašanje so odgovorili samo tisti, ki imajo v svojem vozilu novi komplet za PP, torej 88 (68,8 %) anketirancev. Možnih je bilo več odgovorov.

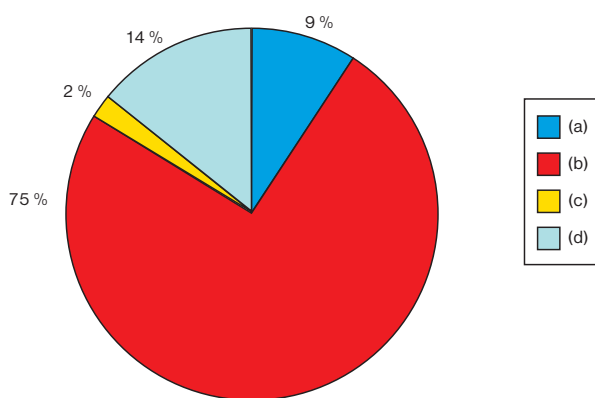
Popolnoma pravilno sta odgovorila samo dva (2,3 %) anketiranca, obkrožila sta naslednje odgovore: varnostne sponke, hladilno mazilo, opornica v roli, vata, britvica z držajem in aspirin. Največ anketirancev (45) odgovora ni vedelo. Najpogosteje obkroženi pripomočki so bili: aspirin, hladilno mazilo in opornica v roli (Sl. 6).

Sl. 6. Odgovori anketiranih v zvezi z dopolnitvijo trditve »V kompletu za prvo pomoč je dovolj obvezil za.«

Figure 6. Participants' answers to the statement implying completion to the statement: »In the first aid kit there are enough bandages for:«

Pravilno je odgovorilo 38 % anketiranih, trdili so, da je v kompletu za PP dovolj obvezil za kompresijsko obvezo na udu. 50 % anketirancev ni vedelo odgovora, 12 % jih je odgovorilo napačno (Sl. 7).

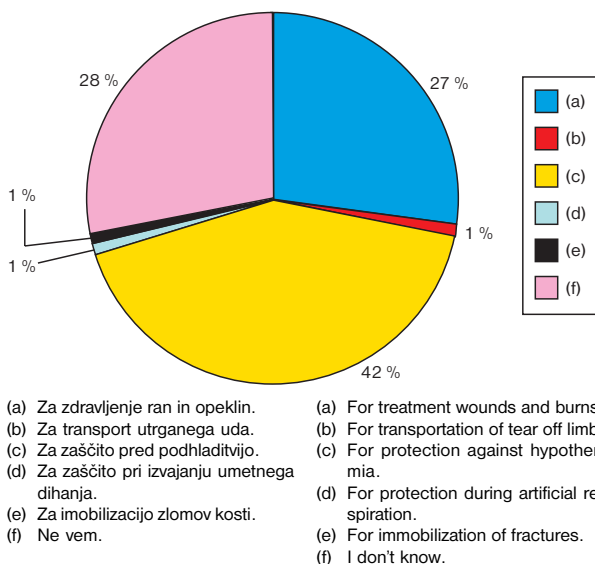
- (a) Ni steril in je namenjen pritrdjevanju blazinic gaze na rane.
 (b) Je steril in vsebuje hkrati blazinicico gaze in povoj za obvezo rane.
 (c) Ima metalizirano stran za pokrivanje opeklin.
 (d) Ne vem.

- (a) It is not sterile and is meant to fasten gauze pads on wounds.
 (b) It is sterile and contains gauze pad and bandage for dressing wound as well.
 (c) It has one metallic side for dressing burns.
 (d) I don't know.

Sl. 7. Delež odgovorov anketiranih na vprašanje »Kaj velja za prvi povoj?«

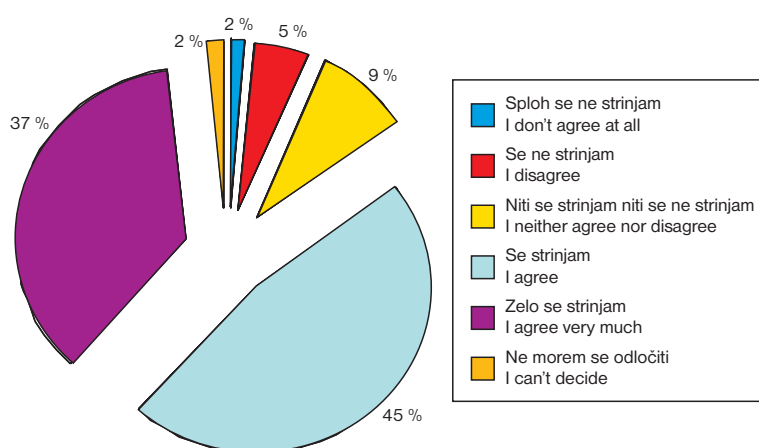
Figure 7. Percentage of participants' answers to the question: »What is true of first aid bandage?«

Pravilno je odgovorilo 75 % anketiranih, obkrožili so odgovor: »Je steril in vsebuje hkrati blazinicico gaze in povoj za obvezo rane.« 14 % anketirancev ni vedelo odgovora, 11 % jih je odgovorilo napačno (Sl. 8).

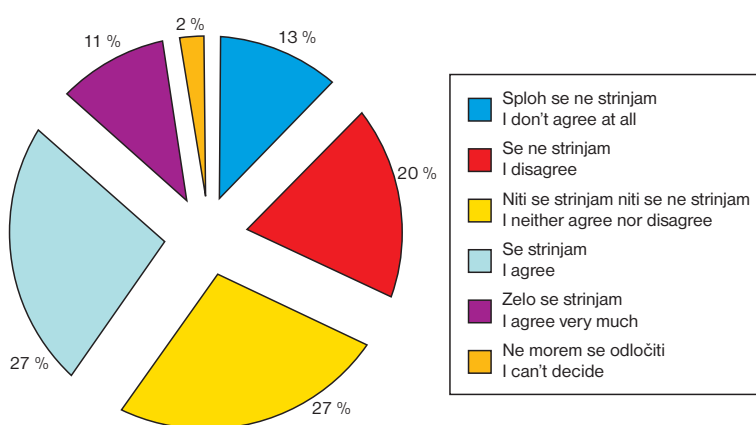
Sl. 8. Delež odgovorov anketiranih na vprašanje »Zakaj se uporablja dvostransko metalizirana folija?«

Figure 8. Percentage of participants' answers to the question: »What is double-sided metallic foil used for?«

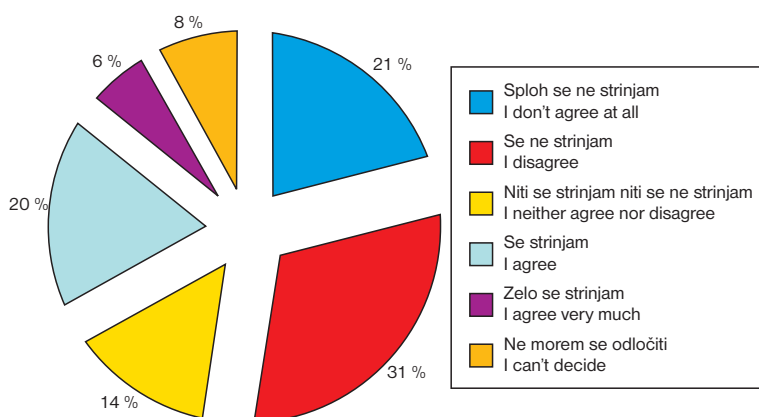
Sl. 9. Delež odgovorov anketiranih na trditev: »Material iz kompleta za PP, ki sem ga morebiti porabil/a, čim prej nadomestim z novim.«

Figure 9. Percentage of participants' answers to the statement: »Used up first aid kit items I substitute with new ones as soon as possible.«

Sl. 10. Delež odgovorov anketiranih na trditev: »Material iz kompleta za PP ter rok uporabe preverim vsaj enkrat letno.«

Figure 10. Percentage of participants' answers to the statement: »First aid kit items and expiration date I check at least once per year.«

Pravilno je odgovorilo 42 % anketiranih, obkrožili so odgovor: »Za zaščito pred podhladitvijo.« 28 % anketirancev ni vedelo odgovora, skupno 30 % anketiranih je odgovorilo napačno, od tega jih je 27 % obkrožilo odgovor: »Za zdravljenje ran in opeklin.« (Sl. 9)

Skupno 82 % anketirancev material iz kompleta za PP, ki so ga morebiti porabili, čim prej nadomesti z novim (Sl. 10).

Skupno 38 % anketiranih vsaj enkrat letno preveri material iz kompleta za PP ter rok uporabe (Sl. 11).

Skupno 26 % anketiranih še nikoli ni očistilo oziroma poskrbelo za higiensko vzdrževanje kompleta za PP.

Razprava

Vozilo, prvič registrirano v Republiki Sloveniji pred 1. januarjem 2005, upravlja 97 (75,8 %) anketiranih voznikov. Med njimi jih ima 31 (24,2 %) v svojem vozilu stari komplet za PP in 65 (50,8 %) novi komplet. 22 (17,2 %) vseh anketiranih vozi vozilo, ki je bilo prvič registrirano v Republiki Sloveniji po 1. januarju 2005. Tako vozilo je v petih primerih (3,9 %) opremljeno s stari kompletom za PP, s čimer so kršene zahteve Pravilnika o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil (Pravilnik, 2004). Le 27 % anketiranih je seznanjenih z določbami Spremembe Pravilnika o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil (Pravilnik, 2007). Ta sprememba določa, da so lahko motorna vozila, ki so bila prvič registrirana v Republiki Sloveniji pred 1. januarjem 2005, še vedno opremlje-

Sl. 11. Delež odgovorov anketiranih na trditev: »Še nikoli nisem poskrbel/a, da bi komplet za prvo pomoč očistil/a (higiensko vzdrževal/a).«

Figure 11. Percentage of participants' answers to the statement: »I have never taken care of first aid kit hygienic maintenance.«

na s starim kompletom za PP ob pogoju, da je vsebina kompleta higiensko vzdrževana, nepoškodovana in z veljavnim rokom uporabe. Prav dejstvo, da skupno 72,7 % anketiranih ne pozna sprememb omenjenega pravilnika, je lahko eden od vzrokov za tako viden porast števila novih kompletov za PP v vozilih, ki so bila prvič registrirana v Republiki Sloveniji pred 1. januarjem 2005.

Kar 57 % vseh smrtnih žrtev prometnih nesreč umre v prvih nekaj minutah po nesreči, preden prispe nujna medicinska pomoč (European, 2007a). Zato je eden od pomembnih ukrepov za zmanjševanje števila mrtvih v prometnih nesrečah ravno nudenje PP poškodovanim. Več kot tretjina (37 %) anketiranih voznikov v naši raziskavi je mnenja, da niso dovolj usposobljeni za nudenje PP, kar je glede na pogostost lažjih in težjih telesnih poškodb udeležencev prometnih nesreč v Sloveniji zaskrbljujoče. Poljska raziskava (Goniewicz, 1998) je pokazala, da je ne glede na spol, izobrazbo ali vozniško izkušnost zelo malo voznikov dobro pripravljenih in izurjenih za nudenje PP na kraju nesreče.

62 % anketiranih si želi obnoviti znanje iz PP. Raziskava, ki je zajemala švedsko populacijo, starosti od 18 do 74 let (Larsson, Martensson, Alexanderson, 2002), je pokazala, da imajo tisti z višjo izobrazbo večji interes za izobraževanje na področju PP kot tisti z nižjo. Podobno ugotavljamo tudi v naši raziskavi, v kateri je za 15 % več zanimanja za učenje PP pri višje izobraženih kot pri tistih z nižjo izobrazbo.

Večina anketirancev ne ve, kateri od naštetih pripomočkov (ne) sodi na seznam vsebine starega oziroma novega kompleta za PP. Nihče od anketiranih, ki imajo v svojem vozilu stari komplet za PP, na to vprašanje ni odgovoril povsem pravilno. 2,3 % anketiranih, ki imajo v svojem vozilu novi komplet za PP, je na to vprašanje odgovorilo popolnoma pravilno. Da je v kompletu za PP dovolj obvezil za kompresijsko obvezo na udu, je pravilno odgovorilo le 38 % anketiranih. Anketiranci dobro poznajo prvi povoj, kar 74,2 % anketiranih je namreč pravilno odgovorilo, da je prvi povoj sterilen in vsebuje hkrati blazinico gaze in povoj za obvezo rane. Pri vprašanju o namenu uporabe dvostransko metalizirane folije je opaziti, da slaba tretjina anketirancev (27 %) ne razlikuje dvostransko metalizirane folije od aluplasti za opekline, ki se uporablja za oskrbo ran in opeklin.

Pravilnik o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil (Pravilnik, 2004) voznikom motornih vozil narekuje način ravnanja s kompletom za PP. Prav tako tudi Rdeči križ svetuje, da je potrebno redno preverjanje kompleta PP (popolnost vsebine kompleta, oprijemljivost obližev, rok uporabe), in navaja, da so nam v lekarni pri tem lahko v veliko pomoč (Keggenhoff, 2006). 82 % jih iz kompleta porabljeni material čim prej nadomesti z novim. Bistveno manj (38 %) jih vsaj enkrat letno preverja

material v kompletu in rok uporabe, kar 27 % anketiranih je ostalo neopredeljenih. 26 % jih še nikoli ni poskrbelo, da bi komplet za PP očistili oz. poskrbeli za higiensko vzdrževanje.

Zaključek

V raziskavi je bilo ugotovljeno, da ima večina anketiranih voznikov motornih vozil svoje vozilo opremljeno s kompletom za PP, in to pogosteje z novim kompletom, kar je glede na številne prednosti novega kompleta v primerjavi s starim razveseljujoče. Toda vozniki slabo poznajo vsebino tako starega kot novega kompleta za PP in njeno uporabo. Večina anketirancev je pravilno odgovorila le na vprašanje o prvem povoju. Kljub nekoliko nižjemu odstotku tistih, ki redno preverjajo material iz kompleta ter rok uporabe, lahko zaključimo, da je ravnanje anketiranih voznikov s kompletom za PP ustrezno in v skladu s predpisi.

Za pravilno rabo pripomočkov iz kompleta je potrebno znanje PP, ki »temelji na praktičnem delu, ki pa ga je treba v različnih starostnih obdobjih kontinuirano obnavljati« (Ambrožič, 2007). Glede na to, da si po rezultatih raziskave večji del voznikov želi obnoviti to znanje, bi morali biti organizirani obnovitveni tečaji PP za voznike motornih vozil. Kljub temu, da se je več kot polovica anketirancev udeležila tečaja PP za bodoče voznike motornih vozil, je raven poznavanja vsebine kompleta za PP nizka. To kaže na potrebo po takšnem programu tečaja PP za voznike motornih vozil, na katerem bo ustrezen poudarek na poznavanju vsebine kompleta za PP, ki spada v obvezno opremo motornih vozil, in na treningu nudenja PP s samo tistimi pripomočki, ki so v kompletu tudi dejansko na razpolago.

Pomembno vlogo pri promociji vsebine kompleta za PP imajo prav organizacije, ki delujejo na področjih PP (na primer Rdeči križ Slovenije) in prometne varnosti (na primer Avto moto zveza Slovenije). V ta namen bi lahko izdali in med voznike razdelili informativno (po možnosti brezplačno) zloženko ali brošuro, ki bi v sliki in besedi opisala posamezne pripomočke iz kompleta in uporabo le-teh. Poleg pomena poznavanja vsebine kompleta za PP je hkrati pomembno tudi osveščanje voznikov o praktičnem znanju ukrepov PP v primeru prometnih nezgod. Pri tem imajo ključno vlogo medicinske sestre in zdravstveni tehniki, saj že njihov stanovski kodeks v 8. načelu opredeljuje, da medicinska sestra ravna v skladu z usmeritvami, ki zagotavljajo boljše zdravje (Kodeks, 2005). Področje njihovega delovanja je tudi vzgoja in izobraževanje splošne javnosti. Rdeči križ Slovenije (RKS) je v letu 2007 (Poročilo, 2008) za dajanje prve pomoči usposobil 17.341 bodočih voznikov motornih vozil. Pri izvajanju tečajev sodelujejo medicinske sestre in zdravniki z veljavno licenco Strokovnega centra za prvo pomoč pri Rdečem križu Slovenije. Med

učitelji prve pomoči z novo licenco Strokovnega centra, pridobljeno leta 2007 in 2008, zavzemajo medicinske sestre 91% delež.

Smiselna bi bila tudi dopolnitev Pravilnika o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil (Pravilnik, 2004), s členom, ki bi določal, da se je vsak voznik motornega vozila dolžan seznaniti z namenom in načinom uporabe posameznih pripomočkov, ki so na seznamu predpisane vsebine kompleta za PP, in da je dolžan svoje znanje prve pomoči obnavljati.

Literatura

- Ahčan U, Kosec L, Rajapakse R, Slabe D, Šutanovac R. Prva pomoč. Priročnik za voznike motornih vozil. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije; 2007.
- Ambrožič M. Poti k izboljšanju obstoječega stanja. 2007. Dostopno na: http://www.pomagamprvi.si/Aktualno/Poti_k_izboljsanju_obstojecega_stanja/ (1. 1. 2008).
- European Red Cross. First aid. 2007a. Dostopno na: <http://www.1-life.info/content/04firstaid/01firstaid.htm> (11. 2. 2008).
- European Road Accident Database. 2007b. Dostopno na: http://ec.europa.eu/transport/roadsafety_library/care/doc/historical_evolution_pop.pdf (15. 3. 2008).
- Goniewicz M. The ability of drivers to give first aid – testing by questionnaire. *Wiad Lek.* 1998;51(3–4):208–15.
- Keggenhoff F. Prva pomoč – pomagam prvi. Ljubljana: Prešernova družba; 2006.
- Kodeks etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije; 2005.
- Larsson EM, Martensson NL, Alexanderson KA. First-aid training and bystander actions at traffic crashes – a population study. *Prehosp Disast Med.* 2002;17(3):134–41.
- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. Poročilo o delu policije za leto 2007. 2008. Dostopno na: <http://www.policija.si/portal/statistika/lp/pdf/LetnoPorocilo2007.pdf> (16. 5. 2008).
- Poročilo o delu Rdečega križa Slovenije – Zveze združenj za leto 2007. Rdeči križ Slovenije – Zveza združenj, 2008.
- Pravilnik o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil. Uradni list Republike Slovenije št. 106/2004 in 134/2004.
- Pravilnik o spremembi Pravilnika o kompletu za prvo pomoč, ki spada v obvezno opremo motornih vozil. Uradni list Republike Slovenije št. 115/2007.
- Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu RS. Vozniki – ogroženi ali ogrožujoči? 2007. Dostopno na: http://www.vozimopametno.si/index.php?option=com_content&task=view&id=105&Itemid=143 (21. 1. 2008).
- World Health Organization. Road safety. 2004. Dostopno na: <http://www.who.int/world-health-day/previous/2004/en/> (15. 5. 2008).
- Zakon o varnosti cestnega prometa. Uradni list Republike Slovenije št. 33/2006.